

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Әлеуметтік бағдарлама - «Өнеге».ЖАРИЯЛАНДЫ
07.12.2023СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/147755/>

«Өнеге» көп салалы бағдарлама , бірақ оның басты мақсаты – еліміздегі отбасыға бағытталған әлеуметтік саясатты дамыту. Осы мақсатта халықпен жұмыс жасайтын, отбасын қиын өмірлік жағдайдан шығаруға көмектесетін, тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккендерге кеңес беретін және алғашқы психологиялық көмек көрсететін әлеуметтік ресурстық қолдау қызметтері ашылды. Бұл қызметтер сонымен қатар әлеуметтік педагогтармен және мектеп психологтарымен және полиция инспекторларымен тәрбиелік шеберлік сыныптары мен тренингтер өткізеді. Отбасын құруды ойлап жүрген жастарға, сондай-ақ жақында ғана бірінші некеге тұрғандарға оқыту және кеңес беру бөлек міндет.

«Біріншіден, бұл аға ұрпақтың тәжірибесі мен білімін пайдалана отырып, біз отбасымен және балалармен жұмыс істеудің заманауи әдістері мен құралдарын қолданатын білім беру және ақпараттық-түсіндіру жобасы. Сондықтан жобаға осы атауды таңдадық. «Өнеге» – мағынасы кең, көркем сөз. Бұл білімді, тәжірибелі адамдар берген құнды тәлім немесе үлгі дегенді білдіреді. Бұл атау біздің ұйым қызметінің мәнін және жобаның мақсатын – қазақстандықтарға берік отбасылар құруға және бақытты балаларды тәрбиелеуге көмектесуді ашады», — деп түсіндірді жоба жетекшісі Азамат Жаманчинов.

Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның мәліметінше, республикада 5,5 миллион бала тәрбиелеп отырған 4 миллион отбасы бар. ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті Қазақстанда соңғы 10 жылда 1,5 миллион жұп шаңырақ көтергенін хабарлады. Осы кезеңде жарты миллионнан астам ажырасқан. Жыл сайын ажырасулар саны артып келеді. 2007 жылы 36 мың болса, 2019 жылы 54 мың болды.

Сарапшылардың пікірінше, ажырасудың объективті және субъективті себептері бар. Отбасындағы келеңсіздіктердің себебі жас ата-ананың отбасын құруға психологиялық дайын болмауы болуы мүмкін. Бірқатар қаржылық немесе тұрмыстық мәселелерге тап

болған жас жұбайлар оны өз беттерімен шеше алмай, отбасында түсініспеушілік, жанжал туындайды.

«Олар махаббат бұл қиындықтарды жеңуге көмектеседі дейді. Бірақ махаббат, басқа нәрселермен қатар, іс-әрекет, ол екеуінің де алдында жардың құндылығы, оған саналы түрде, саналы түрде үйленіп, саналы түрде бала туып, тәрбиелеу арқылы жетуге болады», — деп атап өтті Азамат Жаманчинов.«Өнеге» жобасы аясында жергілікті мамандарды оқытатын және кеңес беретін, сондай-ақ оларға көмек көрсету үшін халықпен тікелей жұмыс істейтін тренерлер үшін тренингтер өткізілуде.

2019 жылдың маусым айынан бастап Қазақстанның 9 облысында ресурстық қолдау қызметтері жұмыс істейді және олардың мамандары 300-ге жуық отбасы мен азаматтарға консультациялық және кәсіби көмек көрсетті. ҮЕҰ базасында Шымкент, Алматы, Ақтөбе, Қызылорда, Маңғыстау, Павлодар, Түркістан, Солтүстік Қазақстан және Батыс Қазақстан облыстарында ресурстық қолдау қызметтері ашылды.

Бағдарлама жайлы жиі қойылатын сұрақтар қатары мынадай:

Жастарды отбасын құруды үйрету керек пе?

– Расында, қазір Қазақстанда әрбір үшінші отбасының ыдырауы байқалады, бұл өте алаңдатарлық белгі. Мамандық алу үшін бірнеше жыл оқимыз, үйленеміз деп мүлдем оқымаймыз. Бұл өте маңызды сәт. Мүмкін біз бар үлгілерден үйренетін шығармыз — біздің отбасымыздың немесе басқа отбасылардың үлгісі. Сұрақ: Бұл әрқашан сау үлгі ме? Олар әрқашан отбасылық өмірге көмектесетін құндылықтарды сақтайды ма?

Бағдарлама адамдарға отбасылық құндылықтардың не екенін түсінуге көмектеседі ме?

– Біздің жоба үш бағытта жұмыс істеуге бағытталған. Бұл әлі үйленбеген жастар — олар отбасын саналы түрде құруға дайын болуы керек. Олар мұның не екенін, оларды не күтіп тұрғанын, олардан не күтетінін түсінуі үшін. Бұл саналы тәрбие, өйткені бәрі балалық шақтан басталады. Қиындықтары бар және қазір ажырасып жатқан жұптармен жұмыс. Мұндай жұмыстар да жүргізілуде, бірақ бұл күрделі процесс және ол әрқашан сәтті бола бермейді. Бала тәрбиесінде ата-аналармен жұмыс жасасақ, атап айтқанда, оларды кәметтік өмірге дайындайтын, оларды бала кезінен некеге дайындайтын құндылық тәрбиесі, онда бұл (мүмкін) ажырасудың ең жақсы алдын алуы.

Бағдарлама үлгісі қайдан келді?

– Қазақстан Республикасының Ақпарат және әлеуметтік даму министрлігі осындай өзекті қажеттілікті алға тартты. «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» арқылы олар бұл жобаны 9 қалада жүзеге асыруға грант берді. Біз өтінім бердік, ұтып алдық, қазір онымен жұмыс істеп жатырмыз. Яғни, бұл мемлекеттік бастама.

Бағдарлама қалай көмектесе алады?

– Қазір біз онлайн жобаны – бірнеше бағыттағы онлайн мектепті іске қосып жатырмыз. Бұл үйлену туралы ойланатын немесе тіпті ойламайтын жастарға арналған. Біз оларға заманауи, қажетті контент жасаймыз. Ата-аналар үшін — қалай тәрбиелеу керек, қалай сөйлесу керек, қалай қарым-қатынас жасау керек, қалай шекара құру керек; ерлі-зайыптылар үшін — бір-бірімен дұрыс қарым-қатынас жасау, жанжалдарды шешу және жалпы отбасылық өмірді қалай құру керек, қаржылық сауаттылықтан психологиялық мәселелерге дейін.

Шағын мысал. Жастарға беретін кейс.

– Кейс қарапайым. Үйленгендеріне 4-5 жыл болған жас отбасы келеді, олар: «Болды, біз бірге бола алмаймыз, ажырасып жатырмыз» дейді. Маман мәселенің не екенін сұрай бастағанда, мүлдем қарапайым нәрселер анық болады. Әйелі күйеуіне бірдеңе айтып жатырмын, бір мәселені шешейін деп жатырмын, бірақ ол оны естімейді. Күйеуім айтады: Мен бұған жазылмадым, мен үйленетін кезде бұл туралы ойламадым, менде басқа үміттер болды. Оның басқа үміттері бар, оның айтылмаған басқа үміттері бар. Осының негізінде бірқатар қақтығыстар туындайды. Бірақ бұл өте үстірт себеп. Негізінде оның себебі тереңде. Тұрмысқа шықпай тұрып: «Осылай болатынына, оның өз үміті барына, оған көп уақыт бөлетініне, кешке оны мұқият тыңдайтынына дайынсың ба» дегенде, барлық назарыңызды аударып, шешімді бірге қабылдайсыз ба? Немесе сіз бұған дайын емессіз.

«Жас отбасы» сөзі нені білдіреді?

Әдетте, біздің бағдарлама бойынша жастар келеді. Бірақ жалпы ажырасулар 30-36 жас аралығында болады – бұл ажырасудың орташа жасы. Олар келеді — бұл жақсы көрсеткіш, бұл қазірдің өзінде олар өз мәселесін шешуді сұраған жақсы қадам.

Шын мәнінде бәрі қарапайым болатын «жаға ашылуларды» адамдар қалай қабылдайды?

– Бірақ бұл қарапайым да, емес, себебі әртүрлі. Тіпті ажырасудың себептері де субъективті және объективті. Объективті түрде бұл урбанизация, феминизацияның бір түрі. Және өте субъективті – жеке қарым-қатынастар, қақтығыстар. Бас прокуратура ажырасудың басты себебі ретінде тұрмыстық зорлық-зомбылықты атаса, БҰҰ Қазақстанда жыл сайын 400 әйел тұрмыстық зорлық-зомбылықтан көз жұмады деген цифрды келтіреді. Бұл үлкен мәселе, бірақ неге бұлай болады? Неліктен ер адам өзіне физикалық күш қолдануға рұқсат береді? Бұл қайдан шыққан? Бұл бала кезінен келеді. Бір жағынан, мұндай қарапайым рецепт жоқ, бірақ екінші жағынан, бәрі бетінде көрінеді.

Қазақстандықтар өмір салтын өзгертуге дайын ба?

– Қазақстандықтар дайын. Мұны тіпті бар пікірлерден де байқауға болады. Біз не болып жатқанын көреміз, басқалармен не болып жатқанын көреміз және ойлаймыз: мен мұны қаламаймын. Бұл үшін не істеу керек? Жыл сайын адамдардың өзін-өзі тану деңгейінің қалай артып келе жатқанын, даму, тұрмыс құру және ата-ана болу туралы адамдардың сана-сезімінің дамып келе жатқанын байқаймын. Біреулерге ұнайтын, біреулер ұнатпайтын тренингтердің танымалдылығы, білім беру бағдарламаларының танымалдылығы – осының барлығы адамдардың өзгерістерге барған сайын дайын болып келе жатқанын көрсетеді.

«ONEGE» жобасының нәтижелері

Алты айдың ішінде 855-тен астам консультациялық қызмет көрсетілсе, сонымен қатар қиын өмірлік жағдайға тап болған қазақстандық отбасыларға 155 іс бойынша жан-жақты қолдау көрсетілді.

Бір кездері жобаның алдында бүгінгі жастарға қалай жетуге болады және бұрынғы отбасылық құндылықтарды еске түсіру керек деген сұрақ туындады. Заман ағымына ілесе отырып, жоба әрбір мақсатты аудитория ақпарат ала алатын бірнеше платформаларды іске асырды. Мысалы, бірыңғай интернет-платформа, «Жанұя» мобильді қосымшасы, оқытуды жүзеге асыруға арналған онлайн-мектеп құрылды, Facebook және Instagram әлеуметтік желілеріндегі парақшалар белсенді түрде жүргізілуде. Сондай-ақ, шаңырақ көтергендер үшін 320 мың әдістемелік құрал, бақытты отбасы мектебіне арналған 45 мың дана кітап шығарылды. Осылайша, әрбір адам ақпарат алу үшін кез келген ресурсқа қол жеткізе алады.

Қала тұрғындарын ақпараттандыру мақсатында «Отбасымен саяхаттау», «Менің отбасым», «Махаббат» байқауы, «Отбасымен бірге» байқауы, «Әкенің қолы» онлайн флешмоб, онлайн флешмоб атты тақырыптық байқаулар өткізілді. «Эко-отбасы». Осы іс-шаралардың барлығы отбасын көрсеткісі келетін жанашыр жандардың бар екенін көрсетіп, әлеуметтік желілерде еш ойланбастан бақытты сәттерін көрсетті.

Әдебиеттер тізімі.

1. <https://the-steppe.com/razvitie/programmy-podderzhki-dlya-semej-v-kazahstane>
2. <https://4slovo.kz/blog/sotspomosch-dlya-molodezhi-2023/>
3. <https://www.gov.kz/memleket/entities/miid/documents/details/270550?lang=ru>
4. <https://pkzsk.info/itogi-proekta-onege-navstrechu-peremenam/>
5. <https://novoetv.kz/proekt-onege-osoznannoe-roditelstvo-i-schastlivoe-detstvo/>
6. <https://www.inalmaty.kz/news/2472343/semi-almatinskoj-oblasti-budut-besplatno-konsultirovat-psiholog>

Әлеуметтік жұмыс мамандығының 1 курс магистранты Талип А.Н

Жетекші: Авсыдыкова К.А

КМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы**. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.